

בצקת בעטין

סיבות ודרכי מניעה

עופר קרול

ofer1939@netvision.net.il

בצקת עטין היא אירוע אופייני למבכירות, אך לעתים ובעיקר, לכרות שהייתה להן בצקת בתחלובה הראשונה יש סיכוי למופע בצקת גם בתחלובות מתקדמות יותר. נזקי הבצקת הם בעיקר לתנובת החלב בראשית התחלובה ועלייה בסיכון לדלקת עטין. עבודות שונות מזווחות כי לא נמצא נזק בייצור החלב לכלל התחלובה

מומלץ לאזן את מנת היבשות במגנזיום שיינתן בשיעור של 0.4% מהחומר היבש במנה.

3.4 מנה עתירת גרעינים נמצאה כגורם להתפתחות של בצקת ולכן מנת היבשות ובעיקר, אלו שעובדים במשטר של תגבור תכולת המזון לקראת ההמלטה (הכנה), עשויים לסבול יותר ממופע בצקת, מאלו שנוקטים במשטר יובש "קצר" ללא תגבור המנה לקראת ההמלטה.

עומדים היום לרשותנו תרכיזי ויטמינים ומינרלים שאוזנו לצרכים של הפרה היבשה ולכן כדאי מאד להקפיד על שימוש בתרכיזים אלו ובמנה שהוכנה מראש לצרכים המיוחדים של הפרה היבשה

3.5 חיוני לשמור על מינון האבץ וויטמין E. שילוב נכון של שני חומרים אלו מונע חמצון ואכף על העטין. נראה שכדאי לשלב במנת היבשות אבץ אורגני שזמינותו גבוהה יחד עם ויטמין E ברמות של כ-2,000 יחידות לפרה ליום.

עומדים היום לרשותנו תרכיזי ויטמינים ומינרלים שאוזנו לצרכים של הפרה היבשה ולכן כדאי מאד להקפיד על שימוש בתרכיזים אלו ובמנה שהוכנה מראש לצרכים המיוחדים של הפרה היבשה. שימוש מושכל במנה ייעודית לפרה היבשה, לא רק שתמנע בצקת אלא גם אירועי תחלואה מטבולית נוספים. ■

הבצקת היא אירוע מטבולי שמתבטא בהצטברות נוזלים ובנפיחות של רקמת העטין ובמקרים קשים יותר גם של חלל הבטן. הסיבות למופע הבצקת משולבות:

1. גנטית - נמצא כי יש פרות בעלות נטייה גנטית לפתח בצקת ללא קשר לגורמי סיכון אחרים.
2. מטבולית - בין הסיבות המטבוליות ניתן למנות, היצרות של צינורות הולכת הדם וזרימה פחותה של דם אל אזור העטין. מבכירות שמערכת הדם שלהן פחות מפותחת מפרות בוגרות נוטות לפתח, כתוצאה מכך, את הבצקת בזמן ההמלטה. גם הצורך להעביר חלבון אל העטין ליצירת קולוסטרומ גורם, במידת מה, להצטברות נוזלים ומכאן לבצקת. גורם מטבולי נוסף הוא בשינוי המערכת ההורמונלית של הפרה לקראת ההמלטה.
3. תזונתית

3.1 ריכוז גבוה של אשלגן נמצא כגורם להיווצרות בצקת. ריכוז אשלגן מרבי במנת הפרה היבשה לא יעלה על כ-1.4% מהחומר היבש. שמירה על ריכוז האשלגן תתרום גם למניעה של מופע קדחת חלב.

3.2 ריכוז גבוה של מלח גורם לספיחה של נוזלים ורצוי לשמור על רמות מלח נמוכות מ-30 גרם לפרה ליום, ולא לעלות על מינון מרבי של 40 גרם. מקורות המלח שונים ומגוונים ובתנאי ההזנה הישראליים מומלץ לבדוק במעבדה, בעיקר את החציר השונה (גם לאשלגן). משקים שעדיין מאביסים ליבשות בליל חולבות לפני ההמלטה, יהיו חשופים יותר מאחרים למופע של בצקת בגלל נוכחות מלח וסודה לשתיה במזון החולבות.

3.3 מינון חסר של מגנזיום עשוי לגרום גם הוא למופע בצקת.